

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. E. Badan-Melnic)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. Iu. Cimpoi, I. Secrieru, A. Danilov)

DECIZIE

05 iunie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Valeriu Doagă
Tamara Chișca-Doneva
Iurie Bejenaru
Nicolae Craiu
Mariana Pitic

examinând recursul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale,
în cauza de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată depusă
de către Nina Rusu împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la
recunoașterea faptului încălcării dreptului la recalcularea și achitarea restanței la
pensie și a nesoluționării în termenul legal a cererii privind recunoașterea unui drept
prevăzut de lege, contestarea actului administrativ și repararea prejudiciului material
și moral,

împotriva deciziei din 09 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care
a fost respins apelul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale și a fost
menținută hotărârea din 22 ianuarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

constată:

La data de 26 septembrie 2017 Nina Rusu a depus cerere de chemare în
judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la recunoașterea
faptului încălcării dreptului la recalcularea și achitarea restanței la pensie și a
nesoluționării în termenul legal a cererii privind recunoașterea unui drept prevăzut
de lege și repararea prejudiciului material și moral.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că, prin Decretul Președintelui RM
nr. 124 din 13 mai 1996 a fost numită în funcția de judecător pe termen de 5 ani, iar
prin Decretul Președintelui RM nr. 10-III din 19 aprilie 2001 a fost numită în funcția
de judecător până la atingerea plafonului de vârstă.

A menționat că, prin Decretul Președintelui RM nr. 1313 din 26 septembrie
2007 a fost numită în funcția de președinte al Judecătoriei Hîncești pe termen de 4
ani, iar prin Decretul Președintelui RM nr. 2272-VII din 11 august 2016 a fost

eliberată din funcția de judecător în Judecătoria Hîncești din data de 03 septembrie 2016 în legătură cu atingerea plafonului de vîrstă.

A susținut că, în luna noiembrie 2008, activând în funcția de președinte al Judecătoriai Hîncești, s-a pensionat, continuându-și activitatea în funcția de președinte al Judecătoriai Hîncești, apoi în funcția de judecător, până la data de 03 septembrie 2016, când și-a dat demisia din funcție în legătură cu atingerea plafonului de vîrstă.

A afirmat că, în lunile iulie și august 2017, Casa Națională de Asigurări Sociale a efectuat recalculări a pensiei, însă a considerat că, aceste recalculări sunt incomplete, cu omiterea efectuării recalculării mărimii pensiei pentru perioada de la precedenta recalculare, cu încălcarea flagrantă a legii.

A relevat că, la data de 10 august 2017 s-a adresat la pârâtă cu cerere prealabilă, prin care a solicitat prezentarea informației privind modalitatea de calculare a pensiei stabilite, începând cu anul 2014 până în prezent și prezentarea informației – când, în ce mod și în ce măsură au fost efectuate recalculările pensiei, iar ținând cont de faptul că, în luna iulie 2017 au fost efectuate careva recalculări la pensie, cu care, de fapt, nu a fost de acord, a solicitat recalcularea repetată a restanțelor neachitate la pensie, luând în considerare prevederile Legii cu privire la statutul judecătorului.

A mai relevat că, pentru a evita examinarea cazului în instanțele de judecată, a solicitat examinarea cererii în termenul prevăzut de lege, cu achitarea restanței la pensia prevăzută de lege, însă până la momentul depunerii prezentei cereri de chemare în judecată nu a primit nici un răspuns.

A solicitat recunoașterea faptului încălcării de către pârâtă a dreptului său la recalcularea și achitarea restanței la pensie și a nesoluționării în termenul legal a cererii privind recunoașterea unui drept prevăzut de lege și repararea de către pârâtă a prejudiciului material legat de necalcularea și neachitarea restanței la pensie și a prejudiciului moral în mărimea unei pensii lunare.

La data de 31 octombrie 2017 Nina Rusu a depus cerere de chemare în judecată suplimentară, prin care a solicitat recunoașterea faptului încălcării de către pârâtă a dreptului său la recalcularea și achitarea restanței la pensie și a nesoluționării în termenul legal a cererii privind recunoașterea unui drept prevăzut de lege, recunoașterea refuzului pârâtei cu privire la recalcularea și achitarea restanței la pensie pentru perioada 01 aprilie 2015-01 aprilie 2017 ca fiind ilegal și repararea de către pârâtă a prejudiciului material legat de necalcularea și neachitarea restanței la pensie pentru perioada 01 aprilie 2015-01 aprilie 2017 în sumă de 59345,48 de lei și a prejudiciului moral în mărime de 15658,40 de lei.

Prin hotărârea din 22 ianuarie 2018 a Judecătoriai Chișinău, sediul Centru acțiunea depusă de către Nina Rusu a fost admisă, a fost constatată încălcarea dreptului Ninei Rusu la recalcularea și achitarea restanței la pensie prin nesoluționarea în termenul legal a cererii prealabile de către Casa Națională de Asigurări Sociale, a fost declarat ilegal refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale de a recalcula și achita restanța la pensie pentru perioada 01 aprilie 2015-01 aprilie 2017, a fost obligată Casa Națională de Asigurări Sociale să recalculeze și să achite în beneficiul

Ninei Rusu restanța la pensie (în varianta recalculată) pentru perioada 01 aprilie 2015-01 aprilie 2017, efectuarea recalculării fiind pusă pe seama Casei Naționale de Asigurări Sociale și a fost încasată din contul Casei Naționale de Asigurări Sociale în beneficiul Ninei Rusu suma de 15658,40 de lei, cu titlu de prejudiciu moral.

Prin decizia din 09 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale și a fost menținută hotărârea primei instanțe.

La data de 26 noiembrie 2018 Casa Națională de Asigurări Sociale a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe și pronunțarea unei noi hotărâri cu privire la respingerea acțiunii.

În motivarea recursului a indicat că, instanțele judecătorești au emis hotărâri pripite, cu încălcarea și aplicarea eronată a normelor de drept material și, anume, a fost interpretată eronat legea.

A menționat că, conform documentelor din dosarul de pensionare, începând cu data de 24 noiembrie 2008, Ninei Rusu i-a fost stabilită pensia pentru vechime în muncă în mărime de 80% față de salariul funcției de președinte al judecătoriei, funcție deținută la momentul stabilirii pensiei, cuantumul căreia constituia la data de 01 ianuarie 2013 – 4400 de lei lunar.

A susținut că, începând cu data de 01 ianuarie 2013, cuantumul pensiei a fost recalculat odată cu majorarea salariilor judecătorilor efectuată prin Legea nr. 37 din 07 martie 2013 pentru modificarea și completarea Legii nr. 355-XIV din 23 decembrie 2005 cu privire la salarizarea în sectorul bugetar, reieșind din salariul de președinte al judecătoriei și constituia 5856 de lei lunar.

A afirmat că, începând cu data de 01 ianuarie 2014, cuantumul pensiei a fost recalculat, ținându-se cont de majorarea salariului judecătorului în exercițiu, conform Legii nr. 328 din 23 decembrie 2013 cu privire la salarizarea judecătorilor, luând în considerare vechimea în muncă ca judecător la momentul stabilirii pensiei pentru vechime în muncă și a constituit 10410,40 de lei lunar.

A relevat că, conform art. III din Legea nr. 60 din 04 aprilie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, judecătorii care beneficiază de plata pensiei, dar continuă să activeze în funcția de judecător vor primi pensie în mărimea stabilită până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

A invocat că, conform explicațiilor Ministerului Justiției nr. 03/3250 din 03 aprilie 2015, se recalculează pensiile stabilite până la data de 16 mai 2014 (data intrării în vigoare a Legii nr. 60 din 04 aprilie 2014) judecătorilor demisionați și judecătorilor eliberați din funcție în legătură cu atingerea plafonului de vârstă.

A mai invocat că, pensiile stabilite până la intrarea în vigoare a Legii nr. 60 din 04 aprilie 2014 judecătorilor care activează în continuare în funcție de judecător nu se recalculează în temeiul art. 32 alin. (1) din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului.

A declarat că, conform listei judecătorilor, care beneficiază de pensie pentru vechime în muncă și continuă să activeze în funcția de judecător, prezentată de către Consiliul Superior al Magistraturii, nr. 1095 din 02 aprilie 2015 și nr. 1257 din 15

aprilie 2016, Nina Rusu a continuat să activeze în funcție de judecător și, respectiv, de la 01 aprilie 2015 și 01 aprilie 2016 pensia nu a fost recalculată.

A relatat că, conform listei judecătorilor, care beneficiază de pensie pentru vechime în muncă și continuă să activeze în funcția de judecător, prezentată de către Consiliul Superior al Magistraturii, nr. 1513 din 20 mai 2017, Nina Rusu nu mai activează în funcție de judecător și, respectiv, de la 01 aprilie 2017 pensia a fost recalculată ținându-se cont de majorarea salariului judecătorului în exercițiu de la această dată.

A menționat că, în ceea ce privește pretenția cu privire la repararea prejudiciului moral, Casa Națională de Asigurări Sociale nu a provocat careva suferințe fizice sau psihice intimei, respectiv, nu a cauzat careva prejudicii morale, or, intimata nu a demonstrat în instanța de judecată cauzarea de către recurentă a prejudiciului moral.

Prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018 a fost adoptat Codul administrativ al Republicii Moldova.

În conformitate cu art. 257 alin. (1) din Codul administrativ, prezentul cod a intrat în vigoare la 01 aprilie 2019.

În conformitate cu art. 258 alin. (3) din Codul administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod. Prin derogare, admisibilitatea unei astfel de acțiuni în contenciosul administrativ se va face conform prevederilor în vigoare până la intrarea în vigoare a prezentului cod. Prevederile prezentului alineat se vor aplica corespunzător pentru procedurile de apel, de recurs și de contestare cu recurs a încheierilor judecătorești.

Din sensul normei de drept enunțate urmează că, legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale.

Prin urmare, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va aprecia condițiile de admisibilitate a recursului în conformitate cu prevederile art. 258 alin. (3) din Codul administrativ, adică conform reglementărilor anterioare intrării în vigoare a Codului administrativ.

În conformitate cu art. 247 din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează și soluționează recursul fără ședință de judecată.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. d) din Codul administrativ, examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție adoptă una dintre următoarele decizii: casează integral decizia instanței de apel și restituie cauza instanței de apel dacă, în baza limitelor stabilite de lege ale examinării recursului, nu poate adopta o soluție finală în acest caz.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a casa integral decizia instanței de apel și de a restitui cauza instanței de apel din următoarele considerente.

Pe parcursul judecării cauzei s-a constatat că, prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 124 din 13 mai 1996 Nina Rusu a fost numită în funcția de

judecător pe un termen de 5 ani, iar prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 10-111 din 19 aprilie 2001 a fost numită în funcția de judecător până la atingerea plafonului de vârstă.

Prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 1313 din 26 septembrie 2007 Nina Rusu a fost numită în funcția de președinte al Judecătoriei Hîncești pe un termen de 4 ani, iar prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 2272-VII din 11 august 2016 a fost eliberată din funcția de judecător în Judecătoria Hîncești din data de 03 septembrie 2016, în legătură cu atingerea plafonului de vârstă.

De asemenea, s-a constatat că, la data de 24 noiembrie 2008 Ninei Rusu i-a fost stabilită pensia pentru vechime în muncă în mărime de 80% din salariul funcției de președinte al judecătoriei.

Ulterior datei stabilirii pensiei, aceasta a fost recalculată la data de 01 ianuarie 2013, 01 ianuarie 2014 și 01 ianuarie 2017, însă nu s-au efectuat recalculări la data de 01 ianuarie 2015 și 01 ianuarie 2016.

La data de 10 august 2017 Nina Rusu a expediat în adresa Casei Naționale de Asigurări Sociale cererea prealabilă, prin care a solicitat prezentarea informației privind modalitatea de calculare a pensiei stabilite, începând cu anul 2014 până în prezent și prezentarea informației – când, în ce mod și în ce măsură au fost efectuate recalculările pensiei, iar ținând cont de faptul că, în luna iulie 2017 au fost efectuate careva recalculări la pensie, cu care, de fapt, nu a fost de acord, a solicitat recalcularea repetată a restanțelor neachitate la pensie, luând în considerare prevederile Legii cu privire la statutul judecătorului.

Prin răspunsul nr. R-1571/17 din 20 septembrie 2017 Casa Națională de Asigurări Sociale a informat-o că, conform listei judecătorilor, care beneficiază de pensie pentru vechime în muncă și continuă să activeze în funcție de judecător, prezentată de către Consiliul Superior al Magistraturii, nr. 1095 din 02 aprilie 2015 și nr. 1257 din 15 aprilie 2016, Nina Rusu a continuat să activeze în funcție de judecată, astfel, de la data de 01 aprilie 2015 și 01 aprilie 2016 pensia nu a fost recalculată.

Totodată, Casa Națională de Asigurări Sociale a mai informat-o că, conform listei judecătorilor, care beneficiază de pensie pentru vechime în muncă și continuă să activeze în funcție de judecător, prezentată de către Consiliul Superior al Magistraturii, nr. 1513 din 20 mai 2017 Nina Rusu nu mai activează în funcție de judecată, astfel, de la data de 01 aprilie 2017 pensia a fost recalculată, ținându-se cont de majorarea salariului judecătorului în exercițiu de la 01 aprilie 2017 și constituie în prezent 15658,40 de lei lunar.

Înaintând prezenta cerere de chemare în judecată, Nina Rusu a solicitat recunoașterea faptului încălcării de către Casa Națională de Asigurări Sociale a dreptului său la recalcularea și achitarea restanței la pensie și a nesoluționării în termenul legal a cererii privind recunoașterea unui drept prevăzut de lege, recunoașterea refuzului Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la recalcularea și achitarea restanței la pensie pentru perioada 01 aprilie 2015-01 aprilie 2017 ca fiind ilegal și repararea de către Casa Națională de Asigurări Sociale a

prejudiciului material legat de necalcularea și neachitarea restanței la pensie pentru perioada 01 aprilie 2015-01 aprilie 2017 în sumă de 59345,48 de lei și a prejudiciului moral în mărime de 15658,40 de lei.

Prima instanță, fiind investită cu judecarea prezentei cauze, a ajuns la concluzia temeiniciei acțiunii, constatând încălcarea dreptului Ninei Rusu la recalcularea și achitarea restanței la pensie prin nesoluționarea în termenul legal a cererii prealabile de către Casa Națională de Asigurări Sociale, declarând ilegal refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale de a recalcula și achita restanța la pensie pentru perioada 01 aprilie 2015-01 aprilie 2017, obligând Casa Națională de Asigurări Sociale să recalculeze și să achite în beneficiul Ninei Rusu restanța la pensie (în varianta recalculată) pentru perioada 01 aprilie 2015-01 aprilie 2017, efectuarea recalculării fiind pusă pe seama Casei Naționale de Asigurări Sociale și încasând din contul Casei Naționale de Asigurări Sociale în beneficiul Ninei Rusu suma de 15658,40 de lei, cu titlu de prejudiciu moral.

Ulterior, instanța de apel, fiind investită cu judecarea apelului declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale, a ajuns la concluzia netemeiniciei acestuia, menținând hotărârea primei instanțe, pe care a considerat-o întemeiată și legală.

Verificând legalitatea deciziei contestate în raport cu argumentele invocate în recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție a constatat că, instanța de apel a încălcat normele de drept procedural.

În conformitate cu art. 118 alin. (3) CPC, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

În conformitate cu art. 239 CPC, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

Totodată, în conformitate cu art. 373 alin. (1) și (2) CPC, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

La caz, instanța de recurs constată, însă, că, contrar prevederilor legale menționate, decizia instanței de apel este una nemotivată, iar concluziile instanței de apel sunt expuse într-o formă evazivă, incertă, neavând putere de convingere.

Or, analiza pe care judecătorul o face în legătură cu motivele de fapt și de drept, care i-au format convingerea în sensul unei anumite soluții, trebuie să fie clară și simplă, precisă, conchisă și fermă, să aibă putere de convingere.

În speță, se reține că, instanța de apel, verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe, a menționat că, prima instanță întemeiat a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să recalculeze și să achite în beneficiul Ninei Rusu restanța la pensie (în varianta recalculată) pentru perioada 01 aprilie 2015-01 aprilie 2017, efectuarea recalculării fiind pusă pe seama Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că, concluzia instanței de apel este pripită.

La materialele dosarului lipsește informația privind modalitatea de calculare a pensiei Ninei Rusu pentru perioada anterioară și pentru perioada 01 aprilie 2015-01 aprilie 2017.

Din materialele dosarului rezultă că, Nina Rusu a prezentat calculul restanței neachitate la pensie pentru perioada 01 aprilie 2015-01 aprilie 2017, însă nu a descifrat acest calcul (f. d. 42).

Mai mult ca atât, instanța de apel nu a indicat în baza căruia temeii legal urmează Casa Națională de Asigurări Sociale să recalculeze Ninei Rusu pensia pentru perioada 01 aprilie 2015-01 aprilie 2017.

Ca urmare, în sensul art. 6 §1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, instanța de recurs ține să menționeze că, instanțele de judecată trebuie să indice cu suficientă claritate motivele pe care-și întemeiază hotărârile, iar având în vedere caracterul determinant al concluziilor sale, să precizeze noțiunile, ce implică o apreciere a faptelor supuse judecării. De asemenea, noțiunea de proces echitabil impune ca instanța de judecată să nu-și motiveze doar sumar hotărârea sa, ci să examineze efectiv problemele esențiale care-i sunt supuse aprecierii și să nu se mulțumească de a proba pur și simplu concluziile uneia dintre părți.

În contextul dat, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține că, cele descrise cert indică la examinarea superficială a apelului, fără a fi supusă controlului temeinicia și corectitudinea soluției date de prima instanță prin prisma prevederilor legale.

În speță, prezintă relevanță și faptul că, folosirea criteriilor pentru determinarea corectă a naturii juridice a litigiului dat, reieșind din specificul acestuia, presupune prin sine lămurirea completă și pe bază de dovezi certe a situației de fapt, care este diferită de la caz la caz.

Sub aspectul celor relatate se constată că, soluția instanței de apel nu conține o argumentare clară din care să rezulte procesul deliberării și adoptării soluției la care s-a ajuns, iar instanța de recurs este în imposibilitatea să exercite controlul judiciar asupra unei asemenea soluții și să verifice temeinicia și legalitatea hotărârii atacate cu privire la oricare dintre motivele prevăzute de lege.

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere faptul că, decizia instanței de apel pronunțată nu satisface standardele procedurale ale legalității și temeiniciei unui act judecătoresc, omisiune care nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al

Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a casa integral decizia instanței de apel și de a restitui cauza instanței de apel.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și, reexaminând cauza, să emită o hotărâre legală și întemeiată, respectând dreptul garantat al părților la un proces echitabil.

În conformitate cu art. art. 248 alin. (1) lit. d) din Codul administrativ, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se casează integral decizia din 09 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău în cauza de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată depusă de către Nina Rusu împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la recunoașterea faptului încălcării dreptului la recalcularea și achitarea restanței la pensie și a nesoluționării în termenul legal a cererii privind recunoașterea unui drept prevăzut de lege, contestarea actului administrativ și repararea prejudiciului material și moral și se restituie cauza Curții de Apel Chișinău.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Valeriu Doagă

judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Iurie Bejenaru

Nicolae Craiu

Mariana Pitic